

Nr 158.

Av herr **Nilsson, Alexander, m. fl.**, om fullgjord skattebetalningsplikt såsom villkor för politisk rösträtt och valbarhet.

Redan vid 1921 års riksdag yrkades i motioner, nr 7 och 8 i första kammaren av herr Johansson i Kälkebo och herr Wohlin m. fl. och nr 29 i andra kammaren av herr Nilsson i Vibberbo m. fl. att i RO § 16 skulle återinföras bestämmelsen om fullgjord skattebetalning, där utskylder till stat och kommun varit någon påförda, såsom villkor för rösträtt, samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhållas om skyndsamt utredning och förslag rörande »sådant anordnande av skatteuppbörden i stat och kommun, att oförfäddad skattebetalningsoförmåga vid påförd skatts förfallotid må kunna efter ansökan föranleda förfallotidens framflyttande eller full befrielse, så att ej i följd av grundlagsstadgande om utskyldsstreck rösträtt i sådana fall går förlorad».

Vid 1924 års riksdag upprepades det förra av dessa yrkanden genom motion nr 144 i första kammaren av herr Reuterskiöld med flera och nr 220 i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp med flera, varjämte av samma motionärer, genom motionerna nr 172 i första och 253 i andra kammaren yrkades omedelbart vidtagande av vissa angivna ändringar i gällande uppbördsreglemente till möjliggörande av prövning, utan samband med röstlängds justering, av frågor om »oförfäddad oförmåga» att fullgöra betalning av påförda utskylder såsom grund för befrielse, nedsättning eller uppskov beträffande betalningens fullgörande.

Utskotten vid båda riksdagarna avstyrkte motionerna (se konstitutionsutskottets betänkande 1921 nr 28 och 1924 nr 16) samt bevillningsutskottets betänkanden (1924 nr 16), och dessa avslogos av riksdagen. Såsom emellertid under debatterna framhölls kunde de härför anförda skälen icke erkännas såsom riktiga eller bevisande, och frågan är av den principiella betydelse, att den icke får avskrivas, utan måste återkomma, då inom landet uppfattningen om det felaktiga i att låta rösträtt utövas av dem som icke fullgöra den dem åliggande skattskyldigheten i trots av att de kunna fullgöra den, blivit och blir alltmera utbredd och erkänd.

Erinras bör emellertid, att återinförandet av skattebetalningsskicket icke är och icke bör vara något medel för framtvingande av skattebetalning, som underlätits, utan tvärtom bör anses såsom en naturlig följd av sådan betalnings faktiska uteblivande, där icke oförfäddad oförmåga utgör anledning härtill. Även om den nu pågående utredningen genom uppbördssakkunnige

angående bland annat införande av bestämmelser, varigenom ett slags automatisk skattebetalning genom löneavdrag eller annorledes skulle för-
 anleda till förslag, som i vissa fall kunna visa sig effektiva, kvarstår det
 principiella kravet på erkännande i lagstiftningen av själva skattebetal-
 ningspliktens fullgörande såsom rösträttsvillkor i de fall, då skatt verk-
 ligen påförts. Naturligtvis kan ifrågavarande utredning, om den leder
 till resultat, medföra minskning i antalet fall, då skattebetalning uteblir,
 men den invändning mot ett återinförande av skattebetalningsstrecket,
 som härpå skulle kunna grundas, bortser i själva verket från det prin-
 cipiella i saken: vare sig strecket kommer att utesluta flera eller färre
 personer, ligger i dess återinförande ett understrykande av det naturliga
 sambandet mellan medborgerliga skyldigheter och rättigheter på ett och
 samma område, nämligen den offentliga medborgarverksamhetens. Star-
 kare än förr har genom händelser, som under senaste tid inträffat, upp-
 märksamheten riktats på önskvärldheten, ja nödvändigheten att återknyta
 detta samband mellan medborgerliga rättigheter och skyldigheter. I samma
 mån som valbarheten och valrätten göras beroende av samma villkor, går
 det mindre än någonsin för sig att släppa kravet på fullgjord medborger-
 lig skattskyldighet, där sådan skyldighet förefinnes, för rätt att utöva
 medborgerliga uppdrag och medborgerlig rösträtt.

Beträffande härefter frågan om möjligheten att göra skillnad mellan
 fall av »bristande vilja» och fall av »oförvållad oförmåga» framhölls i
 ovan nämnda motioner vid 1924 års riksdag bland annat, att denna fråga
 måste behandlas icke såsom en rösträttspolitisk utan såsom en skatte-
 politisk fråga. Rösträtten bör i princip och tillämpning vara beroende
 av påförd, till betalning förfallen skatts behöriga gäldande — när över-
 huvud ett påförande skett — men problemet blir att så ordna skatte-
 betalningen, att i fall av betalningsoförmåga i följd av sjukdom, oförvål-
 lad arbetslöshet eller annan liknande grund ett uppskov och anstånd med
 eller eventuellt en befrielse från utskyldernas förfallande till betalning må
 kunna erhållas.

Det vill synas, som skulle detta problem kunna väsentligen lättare
 lösas på ett för alla acceptabelt sätt, om det kunde upptagas till under-
 sökning och utredning i samband med ovan antydda redan pågående ar-
 bete beträffande åvägabringande av en rationell skatteuppbörd. Och då
 det av detta problems lösning i hög grad beror, på vad sätt nya bestäm-
 melser lämpligen böra införas i grundlag och kommunallag angående full-
 gjord skattebetalningsplikt såsom villkor för politisk och kommunal röst-
 rätt, lärer även denna fråga böra i sammanhang härmed göras till föremål
 för en förnyad utredning.

Under dessa förhållanden hemställa vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
 hålla, att Kungl. Maj:t ville i samband med pågående ut-

redning om sättet för en rationell skatteuppbörd jämväl verkställa utredning om och därefter för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar av riksdagsordningens föreskrifter, att *dels* fullgjord skattebetalningsplikt göres till villkor för politisk rösträtt och valbarhet, *dels* därvid undantagas de, som drabbats av oförvållad oförmåga att betala påförda utskylder.

Stockholm den 22 januari 1926.

Alexander Nilsson.

C. A. Reuterskiöld.

H. Andersson

L. G. Bodin.
